

22. 4. 2015
9. TŘÍDA ČJ

ČESKÝ JAZYK 9

NEOTVÍREJ, DOKUD NEDOSTANEŠ POKYN!

Test obsahuje 40 úloh na 45 minut.
Každá úloha má právě jedno správné řešení.
Úlohy můžeš řešit v libovolném pořadí.
Sleduj během řešení čas, který ti zbývá.

Žádná část tohoto materiálu nesmí být žádným způsobem reprodukována bez předchozího souhlasu společnosti Scio.
Tento test je určen výhradně pro použití v dubnu 2015.

ČESKÝ JAZYK

9. třída

1.

Které z následujících slov obsahuje dvojhlásku?

- (A) zaujatý
- (B) zaučovat
- (C) zauzlovaný
- (D) zautomatizovat

2.

Která z následujících možností obsahuje mluvnickou nebo pravopisnou **chybu**?

- (A) Když jsme pozvali Richardovy bratrance na večeři, peníze jsme nešetřili.
- (B) Shořel plyšový medvídek, rozviklaná židle i larvy motýlů.
- (C) Straka odnesla lesklý náramek posázený drahokamy.
- (D) Ve staré obuvi se objevily díry vyžrané myšmi.

3.

Která z následujících možností je napsána mluvnicky a pravopisně správně?

- (A) Na ní se mohu vždy spolehnout.
- (B) Nevzdalovala se od jejich společnosti.
- (C) Miloval jsem na ni její krásné černé oči.
- (D) Včera jsem potkal naší dobrou známou.

4.

Která z následujících možností je napsána mluvnicky a pravopisně správně?

- (A) Ranní směna skončila krátce před dvanáctou.
- (B) Při zpáteční cestě jsme shlédli výstavu keramiky.
- (C) Učitel zkrotl rozjívěné žáky zbytečně přísně.
- (D) Z dálky jsme zpozorovali její stepilou postavu.

5.

Která z následujících možností je napsána mluvnicky a pravopisně správně?

- (A) Ačkoli Češi dávají stále častěji přednost dovolené v tuzemsku, nezanevřeli zatím ani na chorvatské pláži.
- (B) Demokratický vývoj Československa, které vzniklo po rozpadu Rakousko-uherska, zastavila druhá světová válka.
- (C) Tramvaj č. 2 jede přes Náměstí republiky a Protifašistických bojovníků a končí v městské čtvrti Olomouc-Neředín.
- (D) Mezi nejoblíbenější sváteční dny v České republice patří tradičně Štědrý den a Boží hod Vánoční.

6.

_____ *nevěděl s touto úlohou rady, určitě mi zavolej, rád ti poradím.*

Kterou z následujících možností je nutno doplnit na vynechané místo v uvedeném souvětí, aby bylo napsáno mluvnicky a pravopisně správně?

- (A) Kdybys si
- (B) Kdyby jsi si
- (C) Kdyby sis
- (D) Kdyby si si

7.

Která z následujících možností je napsána mluvnicky a pravopisně správně?

- (A) Na nočním stolku ležely babiččiny staré brýle.
- (B) Otcovým přáním vždy bylo stát se letcem.
- (C) Na brandýsském náměstí stojí vyhlášený hostinec.
- (D) Nejvíce se mi líbily Evičiny bezelstné modré oči.

8.

Která z následujících možností je z hlediska interpunkce napsána správně?

- (A) Po dlouhém a strastiplném putování, dorazil hlavní hrdina konečně do rodné země, kde se shledal se svou rodinou, po které tolik tesknil.
- (B) Vážení cestující, omluvte třicetiminutové zpoždění vlaku, k němuž došlo v důsledku nečekaných komplikací na trati.
- (C) Žáci, skládající opravné zkoušky, musejí být stoprocentně připraveni, protože vědí, že se jedná o poslední možnost, jak neopakovat ročník.
- (D) Po týdenním táboření klukům trvalo nekonečně dlouho, než celé místo, které se stalo jejich dočasným domovem uklidili.

9.

Ve starých knihách jsme četli o _____.

Kterou z následujících možností **nelze** doplnit na vynechané místo v uvedené větě, protože by věta nebyla napsána mluvnicky správně?

- (A) smrti Ježíše Krista
- (B) odvaze hrdiny Achillea
- (C) krutosti císaře Nerona
- (D) zlomyslnosti boha Dia

10.

Ve které z následujících možností je sloveso v činném rodě?

- (A) Usmál se na mě milým úsměvem.
- (B) V tomto podniku už se nic nevyrábí.
- (C) O tom už je dávno rozhodnuto.
- (D) Nová dálnice se stavěla 5 let.

11.

Ve které z následujících možností je samotné slovo *kolem* příslovečným určením místa?

- (A) Slyšíš, co říkají učitelé, když chodíš kolem sborovny?
- (B) Petr nezvládl zatáčku a vjel kolem do příkopu.
- (C) Včera jsme projížděli kolem vás, ale spěchali jsme.
- (D) Až půjdeš kolem, zastav se na skleničku.

12.

V restauraci u naší školy dobře vaří.

Hlavou zeď neprorazíš.

Těsto nejprve pořádně vymísíme.

Který z následujících typů větných členů najdeme ve všech třech uvedených větách?

- (A) podmět všeobecný
- (B) předmět ve 4. pádu
- (C) přísudek jmenný se sponou
- (D) přívlastek neshodný

13.

Ve kterém z následujících souvětí jsou hlavní věty v poměru příčinném?

- (A) Ochladilo se, a tak jsme zkrátili svou dovolenou.
- (B) Ochladilo se, tudíž nemělo smysl někam jezdit.
- (C) Ochladilo se, na horách údajně začalo dokonce sněžit.
- (D) Ochladilo se, neboť přes území přecházela tlaková níže.

TEXT K ÚLOHÁM 14 AŽ 20

Hobit – Neočekávaná cesta vás naplno vrátí do nádherné Středozemě (úryvek)

Dočkali jsme se. Po téměř deseti letech se vracíme do úchvatné Středozemě, abychom si vyslechli další strhující příběh jejich obyvatel. Tentokrát bude v centru dění mladý Bilbo Pytlík, který se společně s třinácti chabými trpaslíky vydá na největší dobrodružství, jaké kdy „prostého hobita, toužícího po jídle a klidu“ potkalo.

Od chvíle, kdy Peter Jackson triumfálně zakončil Pána prstenů na oscarovém klání, se fanoušci modlili za zfilmování Hobita. Řadu let se projekt zdál prokletý – studio nemělo na natáčení peníze (ze stejného důvodu se čekalo na poslední bondovku Skyfall), a dokonce muselo obhajovat filmová práva na knihy. [...]

Od počátku se jevilo kontroverzním rozhodnutí, že na základě tenoučké knihy Hobit vzniknou filmy dva, zatímco komplexní knižní trilogie Pán prstenů si musela vystačit „jen“ se třemi filmy. [...]

Od počátku bylo jasné, že pro nové filmy, které chtějí navázat na „nepřekonatelné“, bude třeba nemalé dávky scenáristické improvizace. Od chvíle, kdy bylo ohlášeno, že se z Hobita stane rovnou trilogie, už to byl nevyhnutelný fakt. První díl Hobita tak v mnohém od knihy ubíhá. Ale není to na škodu. Daří se totiž vytvořit dojem první kapitoly, která předchází něčemu velkému. A jak už to tak u prvních kapitol, jež jsou tichem před bouří, bývá, není to zdaleka kapitola bezchybná.

14.

Ke kterému z následujících slohových útvarů nejspíše patří uvedený text?

- (A) k oznámení
- (B) k recenzi
- (C) k reportáži
- (D) ke zprávě

15.

Které z následujících tvrzení o filmu *Hobit – Neočekávaná cesta* přímo vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Film režiséra Petera Jacksona začal vznikat již před deseti lety jako první díl zamýšlené trilogie.
- (B) Film byl kladně přijat kritiky, rovněž zaznamenal výrazný úspěch při udělování Oscarů.
- (C) Jednou z ústředních postav filmu je Bilbo Pytlík, který se po deseti letech vrací do Středozemě.
- (D) Realizace filmu se pozdržela kvůli nedostatku financí, také se objevily problémy s filmovými právy.

16.

Které z následujících tvrzení o uvedeném textu je pravdivé?

- (A) Text je psán obecnou češtinou.
- (B) Text přináší informace a zároveň zprostředkovává dojmy autora.
- (C) V textu je použit výhradně vyprávěcí slohový postup.
- (D) V textu se uplatňuje přímá řeč.

17.

Která z následujících možností nejlépe odpovídá významu slova *scenárista*?

- (A) člověk, jenž řídí průběh filmového natáčení
- (B) manažer, který má na starosti ekonomickou stránku výroby filmů
- (C) autor textového podkladu k natáčení filmu
- (D) pracovník, který navrhuje kompletní vizuální podobu scény

18.

Která z následujících možností je v uvedeném textu vyjádřením názoru autora textu?

- (A) a dokonce muselo obhajovat filmová práva na knihy
- (B) Daří se totiž vytvořit dojem první kapitoly, která předchází něčemu velkému.
- (C) kdy bylo ohlášeno, že se z Hobita stane rovnou trilogie
- (D) studio nemělo na natáčení peníze (ze stejného důvodu se čekalo na poslední bondovku Skyfall)

19.

Která z následujících možností správně označuje druh podtržené vedlejší věty ve třetím odstavci uvedeného textu?

- (A) přívlastková
- (B) doplňková
- (C) předmětná
- (D) podmětná

20.

Kterou z následujících dvojic slov z uvedeného textu tvoří pouze podstatná jména slovesná?

- (A) dění – ticho
- (B) klání – práva
- (C) film – zfilmování
- (D) natáčení – rozhodnutí

TEXT K ÚLOHÁM 21 AŽ 25

Robert Fulghum: Sčítání lidu (úryvek)

Při sčítání lidu vyplyne leccos zajímavého. Zvlášť když můžeme díky počítačům extrapolovat trendy do budoucnosti. Vemte si třeba tohle: Kdyby obyvatelstvo Země rostlo současnou rychlostí donekonečna, rovnala by se roku 3530 celková hmotnost lidstva hmotnosti Země a roku 6826 by se celková hmotnost lidstva rovnala hmotnosti celého známého vesmíru.

Závratná představa, že? Fakt hodně masa.

Nebo se zamyslete nad tímhle: Celkový počet obyvatel naší planety byl v době Julia Caesara 150 milionů. Dnes je 150 milionů celkový přírůstek lidstva za pouhé dva roky.

Ted' zase trochu k zemi: Než tohle přečtete, asi 500 lidí zemře a asi 680 lidí se narodí. Tolik života a smrti obnášejí dvě minuty.

Demografové odhadují, že se dosud narodilo asi 60 miliard lidí. A jak už jsem řekl, nikdo neví, kolik se ještě narodí, ale vypadá to, že hodně. A přesto – a to je vůbec nejzajímavější statistika – když uvážíme všechny možné rozdíly mezi pohlavními buňkami vyprodukovanými rodiči každého jednotlivce, je prakticky jisté, že každý z těch miliard lidí, kteří kdy byli na této Zemi, byl úplně jiný než ostatní, a že tomu tak bude donekonečna.

21.

Pro které z následujících tvrzení **nelze** najít přímou oporu v uvedeném textu?

- (A) Pomocí počítačů můžeme dělat prognózy o počtu obyvatel na zeměkouli.
- (B) Hmotnosti lidstva a naší planety by se teoreticky mohly vyrovnat ve 4. tisíciletí.
- (C) Počet lidí na zeměkouli je stále vyšší, což ohrožuje lidskou civilizaci.
- (D) Každý člověk narozený kdykoli v budoucnu bude téměř určitě jiný než Robert Fulghum.

22.

Kterým z následujících slov lze nejvýstižněji nahradit v uvedeném textu slovo *závratná* (ve spojení *závratná představa*), aby smysl vyjádření zůstal zachován?

- (A) nečekaná
- (B) ohromující
- (C) strašlivá
- (D) zběsilá

23.

Ze které z následujících možností **nevznikne** po doplnění slova *země* na vynechané místo ustálené rčení v podobě, v jaké se obvykle používá?

- (A) Budiž mu _____ lehká.
- (B) Zmizel, jako by se do _____ propadl.
- (C) Vydupal to ze _____.
- (D) Je jako _____ v moři.

24.

Která z následujících skupin slov z uvedeného textu obsahuje pouze slova neohebná?

- (A) zase, každý, prakticky
- (B) asi, mezi, leccos
- (C) tolik, když, vůbec
- (D) donekonečna, ještě, dnes

25.

Které z následujících tvrzení o slovech z uvedeného textu je pravdivé?

- (A) Kořen slovesného tvaru *přečtete* se v ničem neliší od kořene infinitivu tohoto slovesa.
- (B) Spojení slov *hmotnost lidstva* je sousloví.
- (C) Slovní tvar *nejzajímavější* obsahuje dvě předpony.
- (D) Slova *obyvatelstvo* a *obnášet* obsahují tutéž předponu.

TEXT K ÚLOHÁM 26 A 27

Jan Skácel: Uspávanka se studánkou

Tohle mi dneska,
abys spala,
studánka jedna
povídala,

když jsem se zeptal,
jestli ví,
kde vlastně hvězdy
za dne spí:

„Jsem důlek čisté
svěží vody
a postýlka hvězd
stříbrná,

napít se plaché
laně chodí
za horkých nocí
z mého dna.

A na cestu jim
hvězdy svítí,
aby se

a až je ráno
a den bílý,
do studánek jdou
hvězdy spát.“

A studánka,
ta nikdy nelže,
protože každá
lidská lež

v studánce malé
utopí se,
i když je velká
jako věž.

26.

Kterou z následujících možností je nutno doplnit na vynechané místo v páté sloce uvedené básně, aby bylo zachováno rýmové schéma a sdělení bylo smysluplné a jazykově správné?

- (A) nemohli smát
- (B) nemusely bát
- (C) neztratili v kvítí
- (D) vyhnuly sítím

27.

Který z následujících básnických prostředků je použit ve spojení *postýlka hvězd* v uvedeném textu?

- (A) metafora
- (B) nadsázka
- (C) personifikace
- (D) básnický přívlastek

TEXT K ÚLOHÁM 28 AŽ 33

Jan Kybal, Jiřina Kaplická: Naše a cizí koření (úryvek)

Chuť a čich jsou ihned po hmatu nejpůvodnějšími a nejvyvinutějšími smysly v celé živočišné říši. A tak se není čemu divit, že se v průběhu dějinného vývoje živočišstva jednotlivé jeho skupiny specializovaly na přijímání určitého druhu potravy. Jedí jen to, na co jsou biologicky uzpůsobeni, když to nenalézají, umírají hlady. Oč lépe je na tom všežravec člověk, který se díky své inteligenci naučil v průběhu svého vývoje připravovat požitelné pokrmy snad z veškeré existující organické hmoty na světě.

Naši nejstarší předkové neznali oheň, živil se převážně syrovým masem. Přejít na dnešní široký sortiment se dál velmi pomalu a stále ještě pokračuje, což umožňuje lidstvu rozmnožovat se do nebývalého množství. Nermalou zásluhu na tom má právě koření. Díky koření a samozřejmě i řadě dalších chuťových přísad mohou být dnes zpracovány např. i odpor vzbuzující vodní řasy na chutnou pomazánku.

Prvním a dlouho jediným pokrmem dítěte je matčino mléko. Jak dlouho ale mladý človíček vydrží být odkázán jen na tuto jedinou a chuťově fádní stravu, i když mu poskytuje všechny základní živiny k jeho zdárnému vývoji? Dokáže to jen potud, pokud nepozná nic jiného, dokud se jeho chuťová čidla nepřesvědčí, že jídlo může být více než pouhé přijímání potravy. Vždyť člověk není jen pouhým automobilem s výbušným motorem, který přijímá benzin, aby se kolečka mohla točit. Koření se stává zprvu vítaným zpestřením, později kulturním návykem a nakonec nezbytností.

28.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Chuť je nejstarším a nejvyvinutějším smyslem u živočišných druhů.
- (B) Pomazánka z vodních řas vzbuzuje u většiny lidí odpor.
- (C) Člověk je všežravec, protože je velmi inteligentní.
- (D) Pro člověka představuje jeho všežravost jistou výhodu.

29.

Na kterou z následujících otázek nalezneme odpověď v uvedeném textu?

- (A) Jak rozdělujeme živočichy podle druhu přijímané potravy?
- (B) Jaké je chemické složení mateřského mléka?
- (C) K čemu je užitečné koření?
- (D) Odkdy se používá koření?

30.

Které z následujících tvrzení o uvedeném textu **není** pravdivé?

- (A) Všechna tvrzení v textu jsou ilustrována na konkrétních příkladech.
- (B) Jedná se o text, který má čtenáře o něčem poučit.
- (C) Některá tvrzení v textu mohou být subjektivním názorem autora.
- (D) Jedná se o výklad, který danou problematiku vysvětluje srozumitelným způsobem.

31.

Jaký je význam slova fádní ve spojení fádní strava v uvedeném textu?

- (A) stejný
- (B) nedobrý
- (C) nevýrazný
- (D) neobvyklý

32.

Přejít na dnešní široký sortiment se dál velmi pomalu a stále ještě pokračuje, což umožňuje lidstvu rozmnožovat se do nebývalého množství.

Které z následujících tvrzení o výrazu dál v uvedeném souvětí z úvodního textu je pravdivé?

- (A) Jedná se o přičestí trpné od slovesa *dát*.
- (B) Jedná se o přičestí minulé od slovesa *dát se*.
- (C) Jedná se o druhý stupeň příslovce *daleko*.
- (D) Jedná se o přičestí minulé od slovesa *dít se*.

33.

Jedí jen to, na co jsou biologicky uzpůsobeni, když to nenalézají, umírají hlady.

Které z následujících tvrzení o uvedeném souvětí z úvodního textu je pravdivé?

- (A) Obsahuje celkem jednu větu hlavní a dvě věty vedlejší.
- (B) Vyskytuje se v něm nevýjádřený, ve všech větách stejný podmět.
- (C) Obsahuje jednu vedlejší větu příslovečnou přípustkovou a jednu předmětnou.
- (D) Podtržená věta je závislá na první větě celého souvětí.

TEXT K ÚLOHÁM 34 AŽ 38

Vážení a milý,

jelikož je za týden koncert dechového orchestru předpokládám, že se páteční zkoušky a pondělní generálky zúčastníte všichni komu tento e-mail došel. Ti, kteří mi slíbili účast a ignorují mé zprávy a snad i mě samotného, budou dělat zkoušky z orchestrální hry. Zkouška z orchestrální hry bude vypadat tak, že ze všech orchestrálních partů které se v orchestru hráli si vylosujete pět partů a za váš umělecký projev dostanete známku.

Znovu se na vás obracím s prosbou o nutnost absolvování zkoušek orchestru. Prosím, aby mi dali vědět výpomocní hráči, kdy mají volné termíny na společné zkoušky a já podle toho budu dávat dohromady další harmonogram zkoušek. Prosím vás o co nejrychlejší reakci!!!

Kdo nemá potřebný notový materiál ozvěte se mně a hned vám ho pošlu na e-mail.

Přeji příjemný a ničím nerušený den.

Mgr. Jan Novák
dirigent DO

34.

Které z následujících tvrzení přímo vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Zkoušky dechového orchestru se konají pravidelně každý pátek.
- (B) Někteří hráči orchestru na příští zkoušce mohou dostat až pět známek.
- (C) Notový materiál dostávají hráči orchestru pouze prostřednictvím e-mailu.
- (D) Harmonogram zkoušek bude záviset na časových možnostech výpomocních hráčů.

35.

Které z následujících tvrzení o uvedeném textu **není** pravdivé?

- (A) Pisatel je vzhledem k adresátům v nadřazené pozici.
- (B) Pisatel je rozzlobený a adresáty uráží.
- (C) Pisatel po adresátech něco požaduje.
- (D) Pisatel adresátům nepřímě něco vytýká.

36.

Který slohový postup převládá v uvedeném textu?

- (A) úvahový
- (B) informační
- (C) vyprávěcí
- (D) výkladový

37.

Ve kterém z následujících jevů **není** v uvedeném textu žádná chyba?

- (A) ve skloňování zájmena *já*
- (B) ve shodě přísudku s podmětem
- (C) v psaní interpunkčních znamének
- (D) ve větné skladbě

38.

Slovo *generálka* z úvodního textu vzniklo tzv. univerbizací (univerbizace = nahrazení víceslovného pojmenování jednoslovným). Které z následujících slov **nevzniklo** uvedeným způsobem?

- (A) dechovka
- (B) minerálka
- (C) žehlička
- (D) hudebka

39.

Ve které z následujících možností se vyskytuje sloveso *být* jako plnovýznamové (má samostatný věcný význam)?

- (A) Honza byl opravdu pilný student.
- (B) V 8 hodin jsou všichni žáci ve třídě.
- (C) Přijdeš na ni neměl být tak drzý.
- (D) Byli byste tak laskavi a pomohli mi?

40.

Za *homonyma* částečně označujeme takový typ homonym (slov souzvukných), která se neshodují ve všech svých tvarech (např. *jez* – *jednak* podstatné jméno s významem vodní stavba, a *to* v 1. a 4. pádě j. č., *jednak* 2. os. j. č. rozk. zp. slovesa *jíst*).

Které z následujících slov **nelze** dle uvedené definice považovat za homonymum částečné?

- (A) lež
- (B) masa
- (C) sval
- (D) vlna

Zdroje použitých textů

Text k úlohám 14 až 20: Vzhledem k povaze některých úloh není zdroj uveden.

Text k úlohám 21 až 25: Robert Fulghum. *Všechno, co opravdu potřebuji znát, jsem se naučil v mateřské školce*. Překlad Lenka Fárová a Jiří Hrubý, 6. vydání. Praha: Argo, 2003, str. 139.

Text k úlohám 26 a 27: Petr Šrámek (editor): *Nebe – peklo – ráj*. 1. vydání. Praha: Albatros, 2009, s. 158.

Text k úlohám 28 až 33: Jan Kybal, Jiřina Kaplická. *Naše a cizí koření*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1988, str. 11. Upraveno.

Text k úlohám 34 až 38: autorský text